

دیوید لاج

هنر داستان نویسی

با نمونه‌هایی از متن‌های کلاسیک و مدرن

ترجمه رضا رضایی

www.30Book.com

فهرست مطالب

۹	.....	سخن مترجم
۱۵	.....	پیش‌گفتار
۲۳	.....	۱ آغاز (جین آستین، فورد مدوکس فورد)
۳۳	.....	۲ مؤلف مداخله‌گر (جورج الیوت، ای. ام. فورستر)
۴۱	.....	۳ تعلیق (تاماس هاردی)
۴۷	.....	۴ اسکار نوجوان (جی. دی. سلینجر)
۵۵	.....	۵ رمان نامه‌نگارانه (مایکل فرین)
۶۱	.....	۶ زاویه دید (هنری جیمز)
۶۹	.....	۷ رمز و راز (راد یارد کیپلینگ)
۷۷	.....	۸ نام‌ها (دیوید لاج، پل آستر)
۸۷	.....	۹ سیلان آگاهی (ویرجینیا وولف)
۹۵	.....	۱۰ تک‌گویی درونی (جیمز جویس)
۱۰۳	.....	۱۱ آشنایی‌زدایی (شارلوت برونته)
۱۰۹	.....	۱۲ حس و حال مکان (مارتین ایمیس)
۱۱۷	.....	۱۳ فهرست‌ها (اف. اسکات فیتز‌جرالد)
۱۲۵	.....	۱۴ معرفی کاراکتر (کریستوفر ایشروود)

- ۱۳۳ ..... ۱۵ شکفتنی (ویلیام میکپیس تاگری)
- ۱۳۹ ..... ۱۶ شکفتنِ زمان (میوریل اسپارک)
- ۱۴۷ ..... ۱۷ خواننده‌ها درون متن (لارنس استرن)
- ۱۵۳ ..... ۱۸ هوا (جین آستین، چارلز دیکنز)
- ۱۶۱ ..... ۱۹ تکرار (ارنست همینگوی)
- ۱۶۹ ..... ۲۰ نثر آهنگین (ولادیمیر نابوکوف)
- ۱۷۵ ..... ۲۱ متن‌آمیختگی (جوزف کانزاد)
- ۱۸۵ ..... ۲۲ رمان تجربی (هنری گرین)
- ۱۹۳ ..... ۲۳ رمان کمیک (کینگزلی ایچیس)
- ۲۰۱ ..... ۲۴ رئالیسم جادویی (میلان کوندرا)
- ۲۰۷ ..... ۲۵ ماندن در سطح (ملکم برادبری)
- ۲۱۳ ..... ۲۶ نشان دادن و گفتن (هنری فیلدینگ)
- ۲۱۹ ..... ۲۷ گفتن با چند صدا (فی ولدن)
- ۲۲۷ ..... ۲۸ حس و حال گذشته (جان فالز)
- ۲۳۳ ..... ۲۹ تصور آینده (جورج اورول)
- ۲۳۹ ..... ۳۰ نمادگرایی (دی. ایچ. لارنس)
- ۲۴۵ ..... ۳۱ تمثیل (سمیوئل باتلر)
- ۲۵۱ ..... ۳۲ تجلی (جان آبدایک)
- ۲۵۷ ..... ۳۳ تصادف (هنری جیمز)
- ۲۶۵ ..... ۳۴ راوی غیرمعمد (کازوئو ایشیگورو)
- ۲۷۱ ..... ۳۵ محیط غریب (گراهام گرین)
- ۲۷۷ ..... ۳۶ فصل‌بندی و غیره (تابایاس اسمالت، لارنس استرن، سر والتر اسکات)
- ۲۷۷ ..... جورج الیوت، جیمز جویس)
- ۲۸۷ ..... ۳۷ تلفن (ایولین وو)
- ۲۹۳ ..... ۳۸ سوررئالیسم (لئونورا کارینگتن)
- ۲۹۹ ..... ۳۹ پوشیده‌گویی و کنایه (ارنلد بنت)
- ۳۰۵ ..... ۴۰ انگیزه (جورج الیوت)

فهرست مطالب ۷

۳۱۱	دیزند (دانالد بارتلمی)	۴۱
۳۱۷	تلویح (ویلیام کوپر)	۴۲
۳۲۳	اسم و عنوان (جورج گیسینگ)	۴۳
۳۲۹	ایده‌ها (انتنی برچس)	۴۴
۳۳۵	رمان غیرداستانی (تاماس کارلایل)	۴۵
۳۴۳	فرا داستان (جان بارت)	۴۶
۳۵۱	امور خارق‌العاده (ادگار آلن پو)	۴۷
۳۵۷	ساختار روایی (آلنوارده مایکلز)	۴۸
۳۶۳	آپوریا (سمیونل پیکت)	۴۹
۳۷۱	پایان (جین آستین، ویلیام گولدینگ)	۵۰
۳۷۹	واژه‌نامه (فارسی-انگلیسی)	
۳۸۳	واژه‌نامه (انگلیسی-فارسی)	
۳۸۷	کتاب‌نامه	
۳۹۳	نام‌نامه	

سخن مترجم

هم داستان‌نویسی هنر است،
هم داستان‌خوانی.

دیوید لاج در سال ۱۹۳۵ در لندن به دنیا آمد. در یونیورسیتی کالج لندن^۱ درس خواند و از همان‌جا در سال ۱۹۵۵ درجه کارشناسی و در سال ۱۹۵۹ درجه کارشناسی ارشد گرفت. در فاصله دو مقطع تحصیلی اش در ارتش بریتانیا نیز خدمت کرد. سپس از دانشگاه بیرمنگام^۲ درجه دکتری گرفت. از سال ۱۹۶۰ تا سال ۱۹۸۷ در همین دانشگاه در دانشکده زبان انگلیسی تدریس کرد، اما سرانجام تدریس را کنار گذاشت تا تمام وقت نویسندگی کند. دیوید لاج در بیرمنگام عنوان استاد افتخاری ادبیات انگلیسی مدرن را دارد و هنوز در همین شهر زندگی می‌کند و عضو انجمن سلطنتی ادبیات^۳ است. در سال ۱۹۹۸ به پاس خدماتش به ادبیات نامش در فهرست مفاخر قرار گرفت و صاحب نشان افتخار امپراطوری بریتانیا^۴ شد.

1. University College London

2. University of Birmingham

3. Royal Society of Literature

4. CBE Commander (of the Order) of the British Empire

دیوید لاج رمان‌های متعددی نوشته است و جوایز متعددی نیز برده است: سیمناروها^۱ (۱۹۶۰)، بریش میوزیم دارد فرو می‌باشد^۲ (۱۹۶۵)، جاها عوض^۳ (۱۹۷۵)، فاکها می‌توانی بروی؟^۴ (۱۹۸۰)، دنیای کوچک^۵ (۱۹۸۴)، و کار قشنگ^۶ (۱۹۸۸) از معروف‌ترین آثار داستانی او هستند؛ اما دیوید لاج در حوزه نقد ادبی مقام بسیار بالایی دارد و کتاب‌های مهم و تأثیرگذاری نوشته است که بعضی از آن‌ها دیگر کلاسیک شده‌اند، از جمله زبان داستان^۷ (۱۹۶۶)، رمان‌نویس بر سر دوراهی^۸ (۱۹۷۱)، شیوه‌های مدرن‌نویسی^۹ (۱۹۷۷)، کارکردن با ساختارگرایی^{۱۰} (۱۹۸۱)، تئوری و نقد مدرن^{۱۱} (۱۹۸۸) و پس از باختین: جستارهایی در داستان و نقد^{۱۲} (۱۹۹۰). مجموعه‌ای از جستارهایش به نام باز بنویس^{۱۳} در سال ۱۹۸۶ در آمد و کتاب حاضر، یعنی هنر داستان‌نویسی^{۱۴}، در سال ۱۹۹۲ منتشر شد که مجموعه مقاله‌های او در درباره جنبه‌های مختلف هنر داستان‌نویسی است. کتاب پراتیک نوشتن^{۱۵} او در سال ۱۹۹۶ چاپ شد که مجموعه جالبی است از جستارها، گفتارها، بررسی‌ها و خاطره‌ها درباره جنبه‌های گوناگون نوشتن خلاق. آثار دیوید لاج به بیش از بیست زبان ترجمه شده است. هنر داستان‌نویسی، همان‌طور که دیوید لاج در پیش‌گفتار توضیح داده است، مجموعه‌ای است از مقاله‌هایی که او در سال‌های ۱۹۹۱ و ۱۹۹۲ در ستون هفتگی ثابتی در روزنامه ایندپندنت آن ساندی^{۱۶} درباره شیوه‌ها و شگردها و جنبه‌های

1. <i>The Picturegoers</i>	2. <i>The British Museum is Falling Down</i>
3. <i>Changing Places</i>	4. <i>How Far Can You Go?</i>
5. <i>Small World</i>	6. <i>Nice Work</i>
7. <i>Language of Fiction</i>	8. <i>The Novelist at the Crossroads</i>
9. <i>The Modes of Modern Writing</i>	10. <i>Working with Structuralism</i>
11. <i>Modern Criticism and Theory</i>	
12. <i>After Bakhtin: Essays on Fiction and Criticism</i>	
13. <i>Write on</i>	14. <i>The Art of Fiction</i>
15. <i>The Practice of Writing</i>	16. <i>Independent on Sunday</i>

مختلف داستان‌نویسی نوشته و سپس با اصلاحات و تغییراتی به صورت کتاب درآورده است. کتاب ۵۰ فصل دارد که هر کدام آن‌ها به موضوع و مبحث خاصی مربوط می‌شود، هر چند که این موضوع‌ها و مبحث‌ها عملاً در عالم داستان‌نویسی از یکدیگر جدا نیستند و مجموع آن‌هاست که کلیتی از جهان رمان و داستان‌نویسی می‌سازد. دیوید لاج در بحث‌ها و بررسی‌هایش به سراغ بیش از دو‌یست اثر داستانی کلاسیک و مدرن رفته است و قطعه‌های مختلفی از رمان‌ها و داستان‌ها را مثال زده است. به این ترتیب، غیر از بحث‌ها و مفهوم‌های تئوریک، خوانندگان با حجم قابل توجهی از متن‌های ادبی و داستانی سروکار پیدا می‌کنند که مطالعه آن‌ها فی‌نفسه نیز لذت‌بخش است و به افزایش آگاهی و آشنایی با آثار مهم ادبی کمک می‌کند.

اما همین تنوع مثال‌ها و مفهوم‌ها کار من مترجم را سنگین‌تر کرده است. از یک طرف، می‌بایست به اصل آثاری که نویسنده مثال زده است مراجعه کنم تا اولاً حال و هوای آن‌ها را دریابم و ثانیاً برای ترجمه آن‌ها روشی را در پیش بگیرم که هم اصالت آن‌ها را منعکس کند و هم با توضیحات نویسنده انطباق داشته باشد. این کار بسیار وقت‌گیر بود و دقت فراوان می‌طلبید و مستلزم مراجعه به آثار ترجمه‌شده نیز بود. تا جایی که امکان داشت به ترجمه‌های موجود مراجعه کردم، هرچند که در محصول نهایی ام این‌طور به نظر می‌رسد که از ترجمه‌های موجود زیاد استفاده نکرده‌ام. استفاده‌ام از ترجمه‌های موجود عمدتاً مفهومی و به قصد آشنایی یافتن بوده است، نه انشایی یا نگارشی و به قصد رونویسی. البته در چند مورد که به نوشته‌های جیمز جویس مربوط می‌شود ته آن‌ها را ترجمه کرده‌ام و نه ترجمه‌ای را نقل کرده‌ام، و خواننده دقیق وقتی آن قسمت‌ها را مطالعه کند عیلت را درخواهد یافت. در مواردی هم که ترجمه‌های موجود از خودم بوده، مانند آثار جین آستین، تقریباً مو به مو از آن‌ها استفاده کرده‌ام. در یکی دو مورد نیز از ترجمه‌های موجود با حکم و اصلاح جزئی بهره برده‌ام، مانند ترجمه نجف دریابندری از *بازمانده روز کازوئو* ایشیگورو. (در جریان بررسی ترجمه‌های آثاری که در کارم به آن‌ها مراجعه کرده‌ام متأسفانه با این واقعیت تلخ نیز مواجه شده‌ام که بسیاری از آثار مهم داستانی با ترجمه‌هایی در اختیار ما قرار گرفته‌اند که نه تنها امین نیستند بلکه نشر فارسی

مناسبتی هم ندارند، چه رسد به این‌که بخواهیم از انشا یا سبک یا رنگ و بو یا بقیه مسائل فنی ترجمه آثار داستانی صحبت کنیم. عجلتاً به این نتیجه رسیده‌ام که بسیاری از آثار مهم داستانی و بخصوص رمان‌های کلاسیک - چه قدیمی و چه امروزی - شاید بار دیگر ترجمه بشوند تا شاید متن‌های قابل اعتماد و قابل قبولی در اختیار کتابخوان‌ها قرار بگیرد. این موضوع شایسته بحث و تحقیق گسترده‌تری است که در این مجال نمی‌توان به آن پرداخت و قصد من هم صرفاً اشاره‌ای به این نکته بوده است.

از طرف دیگر، با مفهوم‌ها و اصطلاح‌هایی سروکار داشتم و می‌بایست به آثار مرجعی (چه ترجمه شده و چه اصل) مراجعه کنم تا به قول معروف لبّ مطلب روشن بشود و در کار من به مخاطب نیز انتقال بیاید. متوجه شدم که در بسیاری از تعبیرها و اصطلاح‌ها نوعی اجماع وجود دارد و در بسیاری نیز تشتت و اختلاف نظر. سعی کردم (تا جایی که متن امکان می‌داد) با اجماع کنار بیایم و از تشتت اجتناب کنم، با این نیت که مخاطب من احساس غریبگی نکند و با مفهوم‌ها و نظریه‌ها راحت‌تر روبه‌رو بشود. واژه‌نامه‌های کتاب، چکیده تلاش من در این حوزه است، هرچند که نوآوری‌هایی نیز در آن به چشم می‌خورد (مثلاً به جای اصطلاح «بینامتنیت»^۱ که نه ظاهرش را می‌پسندیدم و نه باطنش را، اصطلاح «متن آمیختگی» را به کار برده‌ام؛ همین‌طور چند اصطلاح دیگر). به هر حال، قصد من از کاربرد واژه‌ها صرفاً انتقال هرچه صحیح‌تر مفهوم‌ها بوده و خود واژه‌ها و اصطلاح‌ها برایم تقدسی نداشته‌اند (مگر در مواردی که واقعاً نوعی «تقدس» در واژه‌ها وجود داشته است). خواسته‌ام که محصول کارم روان و خواندنی باشد و خوانندگان به دست‌اندازهایی نیفتند که مطالعه کردن را برای آن‌ها ثقیل کند یا توجه‌شان را از مفهوم‌های اصلی به چیزهای دیگر منحرف کند. مثل در جاهای دیگر گفته‌ام و نوشته‌ام و در این‌جا نیز تکرار می‌کنم که کار مترجم اصولاً ارائه کردن متنی است که حضور خود او در آن به چشم نیاید، زیرا همین «عدم حضور» عالی‌ترین

هنر داستان‌نویسی کتابی است درباره شیوه‌ها و شگردها و جنبه‌های مختلف داستان‌نویسی به قلم دیوید لاج، یکی از بزرگ‌ترین نقادان معاصر. دیوید لاج که اکنون از چهره‌های ممتاز نقد داستان به‌شمار می‌رود در ۵۰ فصل به موضوع‌ها و مباحث‌هایی پرداخته است که در عالم داستان‌نویسی و داستان‌خوانی اهمیت بسیار دارند و هر نویسنده و خواننده‌ای باید با آن‌ها آشنایی داشته باشد. مثال‌ها و بررسی‌ها در این کتاب بر حدود دویست متن داستانی کلاسیک و مدرن مبتنی‌اند که بیشتر آن‌ها متن مرجع به حساب می‌آیند. در عین حال، خواننده غیر حرفه‌ای نیز از مطالعه کتاب حاضر لذت بسیار خواهد برد و عملاً با فوت و فن‌ها آشنا خواهد شد و پدیده‌ای به نام «رمان» را در چشم‌اندازی وسیع خواهد شناخت. این کتاب برای خوانندگان حرفه‌ای‌تر و همچنین برای نویسندگان عملاً نوعی کارگاه داستان‌نویسی و داستان‌خوانی است.

ISBN 978-964-185-102-8

9 789641 851028

نشرنی